

Klart språk i Norden

Titel:	Hvordan ser de på sprog i Danmarks Domstole? – En sprogideologisk analyse	
Forfatter:	Anne Kjærgaard	
Kilde:	Klart språk i Norden, 2012, s. 51-62	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/ksn/issue/archive	

© 2012 Forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Anne Kjærgaard

Hvordan ser de på sprog i Danmarks Domstole? – En sprogideologisk analyse³

Her i artiklen vil jeg undersøge nogle af de centrale aspekter af de sprogideologier der eksisterer i organisationen Danmarks Domstole. Hvad jeg mere præcist forstår ved *sprogideologi* vil jeg redegøre for nedenfor; indledningsvis vil jeg nøjes med at definere sprogideologi som 'sprogsyn' eller som 'forestilling(er) om sprog' – fx forestillinger om hvad sprog kan og bør kunne.

De data der ligger til grund for artiklen, er indsamlet i forbindelse med min ph.d.-afhandling (Kjærgaard 2010) hvor jeg undersøgte effekterne af to sprogpoltiske projekter (dvs. projekter der har til formål at ændre på den måde man som offentlig institution eller privat virksomhed henvender sig til borgere eller kunder), bl.a. i Danmarks Domstole. Mine undersøgelser viste at det kan være ganske vanskeligt at ændre den måde man skriver på i en organisation, og store dele af min afhandling handler, med afsæt i begreber fra organisationsanalysen, om at forklare hvorfor det er så vanskeligt (se Kjærgaard 2012 for en opsummering af resultaterne fra Danmarks Domstole). Min afhandling viste imidlertid også at der er stor forskel på hvordan medarbejderne i en organisation modtager sprogpoltiske projekter. Nogle synes det er en rigtigt god ide at skrive tekster der er mere forståelige for almindelige borgere, og anlægge en mere imødekommende tone – andre synes det er en dårlig, eller i hvert fald ligegyldig ide. Her i artiklen vil jeg anskue disse forskellige syn på det sprogpoltiske projekt i Danmarks Domstole som et spørgsmål om at der eksisterer forskellige sprogideologier i organisationen. De me-

---

3 Mit foredrag på konferencen Juridisk sprog i Norden 2011 havde titlen *Sådan skriver vi i Danmarks Domstole – måske!? En effektanalyse af et klarsprogsprojekt*. Foredraget fokuserede på de tekstlige effekter af et sprogpoltisk projekt i Danmarks Domstole og på de kulturelle, strukturelle og individuelle faktorer i organisationen der havde betydning for projektets gennemslagskraft. Disse pointer har jeg allerede redegjort for i Kjærgaard (2010, 2011a, 2011b, 2012), og jeg benytter derfor denne artikel til at lægge et lidt andet perspektiv på temaet (klar)sprog i Danmarks Domstole.

get forskellige vurderinger af om et sprogpolitisk projekt er en god eller en dårlig ide, anskues altså her i artiklen som et spørgsmål om at der er forskellige forestillinger om hvad (juridisk) sprog er og bør være – og formålet med artiklen er at udpege nogle af de centrale forestillinger om sprog der gør sig gældende i organisationen.

Danmarks Domstole omfatter alle retter i Danmark, fra byretter til Højesteret, og Domstolsstyrelsen hvorfra det sprogpolitiske projekt udsprang. Her i artiklen henviser jeg primært til interviews med medarbejdere i Domstolsstyrelsen og Sø- og Handelsretten. Domstolsstyrelsen er budgetansvarlig i forhold til retterne og har altså beføjelser til at træffe beslutninger hvad angår Danmarks Domstoles økonomi, men udgør i øvrigt ikke en form for øverste instans i Danmarks Domstole. Styrelsen blev oprettet i 1999 og tog de følgende år en række initiativer til på forskellig vis at diskutere og udvikle domstolenes ydelser. I 2001 tog styrelsen initiativ til et sprogpolitisk projekt i Danmarks Domstole. Sø- og Handelsretten beskæftiger sig med sager om sø- og handelsforhold, og sager om fx konkurs, betalingsstandsning og gældssanering. Grunden til at denne ret spiller en central rolle, er at den var meget åben over for at deltage i dataindsamlingen i forbindelse med min ph.d.-afhandling. Store dele af de data jeg indsamlede til afhandlingen, stammer derfor fra Sø- og Handelsretten.

I det følgende vil jeg først uddybe den definition af sprogideologi jeg arbejder ud fra i artiklen, dernæst vil jeg redegøre for centrale aspekter af de sprogideologier der forekommer i Danmarks Domstole (selvom der langt fra er tale om en udtømmende analyse), og afslutningsvis peger jeg på hvordan studiet af sprogideologier kan være relevant for både studier af og praktisk arbejde med sproglig rådgivning i organisationer.

Sprogideologier – en definition

Som udgangspunkt for definitionen af begrebet *sprogideologi* trækker jeg på Lønsmann (2011) der i sin afhandling giver en højst anbefalelsesværdig gennemgang af studiet af sprogideologier (interesserede læsere henvises således også til Lønsmanns langt mere detaljerede oversigt over feltet) – og en definition af begrebet som jeg anvender her i artiklen.

Grundlæggende opfatter jeg som sagt sprogideologier som 'forestillinger om sprog' (jf. Lønsmann 2011, s. 235, der definerer sprogideologier som ”comprised of sets of beliefs about language”). Lønsmanns definition af sprogideologi omfatter desuden fem aspekter (2011, 228); jeg har udeladt et enkelt punkt der ikke har nogen særlig relevans her i artiklen, og har desuden slået de fire resterende aspekter sammen til tre:

1. Language ideologies can be found both in explicitly stated beliefs and in underlying implicit assumptions.

Sprogideologier kan fremanalyseres på grundlag af både ”explicitly stated beliefs” og implicite antagelser om sprog. Her i artiklen fokuserer jeg primært på forestillinger om sprog der ekspliciteres af interviewpersonerne selv, men i en mere omfattende analyse ville det være oplagt at inddrage mere implicite antagelser om sprog som medarbejderne i Danmarks Domstole gør sig.

2. Language ideologies are situated in specific socio-cultural contexts.

De sprogideologiske temaer der redegøres for her i artiklen, er snævert knyttet til den særlige socio-kulturelle kontekst data blev indsamlet i. Et vigtigt, og meget lokalt, aspekt af konteksten er at interviewene overordnet handler om skrivning af tekster (særligt domme) ved Danmarks Domstole. Det er vigtigt at holde sig for øje at interviewene handler om **skriftsprog**. Her i artiklen kommer jeg bl.a. ind på hvordan forskellige medarbejdere forholder sig til brugen af juridisk fagsprog i domme. Det er imidlertid langt fra sikkert at de samme synspunkter ville gøre sig gældende hvis interviewene havde handlet om hvordan der bliver **talt** til parterne i løbet af en retssag i stedet for hvordan man **skriver** til parterne i den afsagte dom.

3. Multiple, potentially conflicting, language ideologies co-exist in a speech community; og: Language ideologies are shared by groups of individuals rather than by all members of the speech community.

I Danmarks Domstole er der mange forskellige forestillinger om sprog på spil, og en del af den følgende analyse handler netop om at udpege nogle af de forskelle i opfattelsen af sprog der gør sig gældende hos medarbejdere i organisationen.

Sprogideologier i Danmarks Domstole

I denne artikel er det ikke muligt at komme med en udtømmende beskrivelse af de vigtigste forestillinger om sprog i Danmarks Domstole. Jeg fokuserer i stedet på centrale forestillinger: For det første forestillingen om at sprog er vigtigt for arbejdet i Danmarks Domstole, for det andet forestillinger om forholdet mellem juridisk sprog og forståelighed for læsere uden særlige juridiske forudsætninger.

Sprog er vigtigt

En af de forestillinger om sprog der er gennemgående enighed om i Danmarks Domstole, er at (skrift)sprog er vigtigt. I løbet af min dataindsamling erindrer jeg ikke at være stødt på en eneste medarbejder der mente at sprog var uvæsentligt for arbejdet i organisationen. Sprog er tværtimod af yderste vigtighed:

Ja, selvfølgelig skal det sproglige være i orden, ellers kan man jo ikke forstå hvad der står. Det er det vigtigste, uden et ordentligt sprog er en dom ikke noget værd. (Retspræsident⁴ i Sø- og Handelsretten)

Ifølge retspræsidenten er en velfungerende dom altså karakteriseret af et velfungerende sprog – hvis ikke det er tilfældet ”er en dom ikke noget værd”. Den nødvendige sprogbeherskelse opfattes ikke som en kompetence der kan tages for givet – fx repræsenteret ved synspunkter som ”alle kan jo skrive, det er noget man lærer i skolen”. Skrivning i Danmarks Domstole kræver derimod at man behersker juridisk sprogbrug – en højt specialiseret kompetence:

(...) altså jura er jo sprog, juraen ligger i beherskelsen af det sproglige, og derfor er det jo noget man skal arbejde meget kraftigt med som jurist. (Dommer i Sø- og Handelsretten)

Dommeren påpeger at sprog og jura er uløseligt knyttet til hinanden, og ”beherskelsen af det sproglige” er grundlæggende for at kunne arbejde med jura. Sprog betragtes således som et arbejdsredskab – og vel at mærke noget ”man skal arbejde meget kraftigt med som jurist”.

Sprog er vigtigt – men for hvem?

Bag denne grundlæggende enighed gemmer der sig imidlertid (mindst!) to synspunkter om for hvem sprog er vigtigt.

Den første position betoner at sprog er vigtigt fordi det bruges til at formidle juridisk stof til ”almindelige borgere”, dvs. folk uden særlige juridiske forudsætninger. Et af de mest klokkeklare eksempler på den position er at finde i indledningen til *Sprogpolitik for Danmarks Domstole* hvor der står:

Vores tekster – hvad enten det drejer sig om domme, breve eller vejledninger – skal nemt og ubesværet kunne læses af alle, vi henvender os til. (*Sprogpolitik for Danmarks Domstole*, s. 2.)

---

4 Retspræsidenten i Sø- og Handelsretten har ansvaret for administrationen af retten, fordeling af sager, personale og budget. Retspræsidenten fungerer også som dommer. Flere af de medarbejdere jeg citerer her i artiklen, har sidenhen skiftet stilling, dvs. der er ikke nødvendigvis tale om de personer der på nuværende tidspunkt bestrider de forskellige stillinger.

På lignende vis betoner en kommunikationsmedarbejder i Danmarks Domstole forholdet til den almindelige dansker:

Der var [på det tidspunkt man iværksatte det sprogpoltiske projekt] behov for at det rykkede sprogligt over hele banen. Domstolene er jo kancellisprogets højborg. Jeg er jo selv jurist og en af grundene til at jeg tog en efteruddannelse på Journalisthøjskolen, var at jeg gerne ville lære at formidle fagligt stof på en pædagogisk og letforståelig måde. Det var en hjertesag for mig at domstolene kunne blive bedre til at gøre sig forståelige over for den almindelige dansker. (Kommunikationsmedarbejder)

Det behov der var for sproglig udvikling, var altså fra kommunikationsmedarbejderens synsvinkel et behov for at man i Danmarks Domstole i højere grad gav sig til at skrive på en måde så domstolene fik gjort ”sig forståelige over for den almindelige dansker”.

Den anden position jeg her vil fokusere på, er det synspunkt at sprog bl.a. er vigtigt fordi det opfylder nogle behov hos dommeren – snarere end hos den ”almindelige borger” der er i fokus i de foregående citater:

For at du kan beskrive problemet og analysere, så skal det sproglige jo være rigtigt. Det er analyseredskabet, det er jo sproget. Så det skal være rigtigt. (Dommer i Sø- og Handelsretten)

Her i citatet er pointen at sprog er et arbejdsredskab dommere bruger for at løse de opgaver de er ansat til at løse. Det er selvfølgelig helt oplagt i borgeres interesse at problemstillingerne i en given sag bliver beskrevet korrekt og analysen gennemført på de rigtige betingelser. Fokus i citatet er imidlertid rykket væk fra formidlingsperspektivet; analysen af et givet juridisk problem er ikke primært et spørgsmål om at formidle letforståeligt men om at løse juridiske problemer korrekt. Et ”rigtigt” sprog er altså med til at sikre at der afsiges en korrekt dom.

Retspræsidenten for Sø- og Handelsretten betoner også andre behov end hensynet til modtageren uden særlige juridiske forudsætninger:

Men det er også hensynet til en selv, det er ikke en fornøjelse at skrive en dom på 60 sider hvor man synes det er en stor gang mudder. [...] det er ikke bare af hensyn til modtageren. Det er også af hensyn til, det er en æstetisk overordnet dimension der ligger sådan over det hele. Og det er hverken hensynet til det ene andet tredje fjerde. Det er æstetik. Det er en kunstnerisk proces, det er den kunstneriske del af det. (Retspræsident for Sø- og Handelsretten)

Ifølge retspræsidenten skal domme altså opfylde et vist æstetisk behov hos den dommer der udarbejder dommen. Eller med andre ord: Der er ikke meget fornøjelse ved at levere en gang ”mudder” – resultatet af ens anstrengelser skulle også gerne være tilfredsstillende for en selv. En snert af dette æstetiske behov spiller formentlig også en rolle i følgende citat:

Men selvfølgelig er der også mange af dem [en bestemt dommergruppe] der er smadderdygtige og også sprogligt dygtige på den måde at de kunne skrive det der lidt kancellistilssprog. Og kunne magte det, kommaerne stod rigtigt og sætningerne blev sluttet som de skulle og alt det der. (Justitssekretær⁵ i Sø- og Handelsretten)

Justitssekretæren påpeger at en bestemt dommergruppe skriver ”det der lidt kancellistilssprog” – og i øvrigt er ”smadderdygtige”. I forbindelse med det sprogpolitiske projekt var kancellistil absolut ikke noget plusord – et af målene med projektet var derimod at få gjort skriftsproget fra Danmarks Domstole mindre præget af klassiske kancellistilstræk. Pointen i justitssekretærens citat er imidlertid at det blandt nogle medarbejdergrupper er tegn på overskud at man behersker et typisk kancellistilstræk som lange sætninger – og altså er i stand til at afslutte sætningerne korrekt og sætte de nødvendige kommaer. Denne dommergruppe bruger altså – i hvert fald ifølge justitssekretæren – kancellistilstræk til at markere at de i det hele taget er dygtige jurister.

Jeg har her i afsnittet udpeget to forskellige synspunkter om for hvem sprog er vigtigt. Det er imidlertid vigtigt at understrege at de to synspunkter på ingen måde udelukker hinanden. Fx påpeger den dommer fra Sø- og Handelsretten der peger på sprog som et arbejdsredskab for juristen, at den modtager han principielt henvender sig til er ”fru Hansen på Amagerbrogade”. At sproget er et analyseredskab (eller for den sags skyld at en dom skal opfylde et æstetisk behov hos den dommer der udarbejder den), står altså ikke nødvendigvis i modsætning til ønsket om at formidle på en relativt lettilgængelig måde.

Pointen er imidlertid at sproget spiller en rolle i forbindelse med en række forskellige behov som dommere ønsker at tilgodese. Selvom disse behov ikke nødvendigvis udelukker hinanden, så er det på den anden side heller ikke sikkert at de altid trækker i samme retning. Ønsket om at udtrykke juridiske kompetencer ved at anvende kancellistilstræk er således ikke nødvendigvis i overensstemmelse med et evt. ønske om at formidle på en måde der forekommer nogenlunde lettilgængelig for borgere uden særlige juridiske forudsætninger. Om sproget i en dom er ”godt” eller ”hensigts-

---

5 Justitssekretæren fungerer som administrationschef i Sø- og Handelsretten, dvs. hjælper retspræsidenten med det administrative arbejde.

mæssigt”, må altså i høj grad vurderes under hensyntagen til hvilke behov skribenten primært har forsøgt at tilgodese.

Juridisk sprog og forståelighed for ”almindelige mennesker” – forenelige størrelser?

Et område hvor forestillingerne om sprog synes at variere, hvor sprogideologier med andre ord brydes, er forestillinger om hvordan juridisk sprog kan forenes med ønsket om at skrive tekster som er tilgængelige for borgere uden særlige juridiske forudsætninger.

Holdningerne til dette spørgsmål kan ordnes på et kontinuum: I den ene ende af skalaen findes der medarbejdere der mener at det i høj grad er forenelige størrelser. I den anden ende af skalaen befinder sig de medarbejdere der mener at det er vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at forene de to størrelser.

Blandt dem der mener at juridisk sprog og forståelighed for ”almindelige mennesker” er forenelige, er det i nogle tilfælde mere korrekt at sige at man her mener at man sagtens kan give afkald på bestemte elementer der ofte kendetegner juridisk sprog – og på den måde gøre teksterne mere tilgængelige.

Dette synspunkt kommer fx til udtryk i følgende citater:

Og jeg havde været stærkt kritisk over for den måde vi skriver domme på herinde. [Citerer domsindledning] ”I år 2006 den 31. maj blev af retten i sag sådan og sådan afsagt dom”. Sådan kan man jo ikke skrive, mener jeg. Så det har jeg prøvet at få lavet om, men det er en sej proces fordi folk synes det skal se gammeldags ud, så ser det finere og mere overbevisende ud. (Dommer i Sø- og Handelsretten)

Der er mange der synes at når man skriver et mere simpelt sprog, så virker det heller ikke så tungt, så dybsindigt det der står. Det kan komme til at se alt for enkelt ud hvis sproget bliver meget enkelt. Og det er der da ingen tvivl om at det er også en af grundene til at sproget nogle gange bliver sådan meget florumvulent. (Justitssekretær i Sø- og Handelsretten)

Den grundlæggende pointe i begge citater er at sproget i nogle tilfælde bliver mere indviklet, højtideligt og formelt end der er behov for. I begge citater begrundes det med særlige afsenderbehov, altså behov hos den der skriver teksterne, nemlig at det ser ”finere og mere overbevisende ud”, og at sproglige forenklinger kan resultere i at det kommer til at se ”alt for enkelt ud”. I citatet fra dommeren drejer kritikken sig om en enkelt konkret formulering i en dom, mens den i citatet fra justitssekretæren er formuleret i meget generelle vendinger, og det kan gøre det svært at få et særligt dækkende

billede af hvad det egentlig er for en sprogbrug de finder kritisabel. Direktøren for Danmarks Domstole går mere konkret til værks i sin kritik af en række ord, heriblandt nogle der også nævnes i *Sprogpolitik for Danmarks Domstole*:

Og vi bruger jo stadigvæk *duplik*, ja nogen begynder at oversætte lidt mere. Altså *påstandsdokument*, *konkursdekret* og *justifikationssag*, noget af det bliver fortsat brugt. Og *principale påstande* de er der stadigvæk, man er jo slet ikke nået igennem det her. Sætningerne var for lange, de var skrevet i kancellistil, det var passivform. (Direktør for Domstolsstyrelsen)

Direktøren udpeger her en række ord der særligt bruges inden for det juridiske område, og som mange mennesker formentlig først vil støde på hvis de kommer i kontakt med det danske retssystem. Han mener at man godt kan erstatte mange sådanne ord med andre mere almensproglige ord – eller i hvert fald sørge for at forklare dem når det er nødvendigt at bruge dem. Pointen er altså at sproget i tekster fra Danmarks Domstole i mange tilfælde er sværere at forstå end det egentligt behøver at være, og at man sagtens kunne give afkald på en række træk ved teksterne der er karakteristiske for juridisk sprog, uden at det ville forringe teksterne.

I den anden ende af skalaen finder man en noget anden position der indkredses meget præcist i følgende citat:

Nogle af tingene er interessante men måske problematiske, fordi der forsøger man at indføre nogle andre ord i stedet for nogle hævdvundne ord hvor de hævdvundne ord i hvert fald har den fordel at de er meget præcise og rammer det. Og der er det jo der hvor jurister i hvert fald vil sige det her ord det er lige præcis det vi bruger. Så ved alle hvad det er, og det rammer helt præcist. En modernisering eller en fornyelse af sproget på sådan nogle områder der, det kan føre til at man skriver noget der ikke er helt så præcist. Så der er dele af sprogpolitikken, en mindre del, som ikke er noget fremskridt. (Retspræsident for Sø- og Handelsretten)

Retspræsidenten problematiserer dele af indholdet i *Sprogpolitik for Danmarks Domstole*, nemlig de dele hvor man forsøger at erstatte de ”hævdvundne ord”. Fordelen ved sådanne hævdvundne ord er at ”de er meget præcise”, og at ”alle” (dvs. alle jurister) ved hvad de betyder. Her sætter retspræsidenten fingeren på en meget almindelig indvending mod et sprog der er mere lettilgængeligt for ”almindelige mennesker”, nemlig at konsekvensen er at man må give afkald på den juridiske præcision.

Spørgsmålet er så om de to ”fløje” egentlig diskuterer det samme spørgsmål. Synspunkterne om at sproget bliver lidt mere florumvundet end det behøver at være,

handler i hvert fald ikke nødvendigvis om brugen af bestemte juridiske fagord, men kan også handle om forskellige syntaktiske konstruktioner (jf. dommeren fra Sø- og Handelsretten der henviser til en bestemt formulering). På den anden side taler både direktøren for Domstolsstyrelsen og retspræsidenten om det samme, nemlig brugen af juridiske fagudtryk – og de er tilsyneladende ikke enige. Imidlertid er det vigtigt at være opmærksom på at også direktøren tilsyneladende mener at der er en grænse for hvilke ord der kan erstattes med mere almensproglige betegnelser. På spørgsmålet om hvad direktøren synes er de bedste sproglige anvisninger i sprogpolitikken, svarer han:

Jamen du kan kalde det nutidigt og professionelt sprog, det er det med helt generelt at gå ned og få skrevet nogle sætninger som folk kan forstå, kort og præcist, tænke over sproget. Det er helt centralt. Så er der masser af ord, det kan man diskutere om er ret og rimeligt. (Direktør for Domstolsstyrelsen)

Det centrale i denne sammenhæng er at direktøren peger på at der er ”masser af ord” hvor man kan diskutere om ”er ret og rimeligt”. Det tolker jeg som et udtryk for at han ikke mener at alle juridiske ord nødvendigvis kan erstattes med mere almensproglige termer, altså at der kan være tilfælde hvor det kan være hensigtsmæssigt at anvende en juridisk term.

Justitssekretæren lægger op til en tilsvarende diskussion:

Ordlisten er jo også en af de ting man kan diskutere. Der er nogle af ordene som nogle vil kunne holde lange foredrag om bestemt ikke er det samme hvis man ikke bruger det juridiske ord [...] Ja, det er sådan lidt det der hvor præcist... Igen, hvis det er en almindelig lille byretssag, hvor præcist skal det så være? Er det vigtigst at selvmøderen der får afgørelsen, forstår det, eller er det vigtigst at det måske kun er 95 % præcist hvis man, om jeg så må sige, bruger et dansk udtryk i stedet for et juridisk. Men til gengæld forstår de det de læser. Det er sådan lidt en afvejning. (Justitssekretær i Sø- og Handelsretten)

Ifølge justitssekretæren er der altså ikke endegyldige retningslinjer for hvornår man bør erstatte et juridisk fagord med en almensproglig term. Det afhænger bl.a. af om der er tale om ”en almindelig lille byretssag”, og om der er tale om en selvmøder, altså en person der ikke har hyret en advokat til at repræsentere sig i retten (og derfor heller ikke kan få hjælp fra sin advokat til at forstå den dom der bliver afsagt).

Spørgsmålet om behovet for at bruge juridiske termer er altså ikke et entydigt enten-eller – for mange skrivende medarbejdere vil det formentlig være et spørgsmål om afvejsninger i konkrete situationer af argumenter for og imod. Derudover vil nogle

medarbejdere nok grundlæggende være mere tilbøjelige til at mene at juridiske fagord er nødvendige i de tekster de skriver (jf. retspræsidenten), mens andre (jf. direktøren) vil mene at de så vidt muligt bør undgås eller i hvert fald forklares.

Opsummering og perspektiver

Her i artiklen har jeg peget på enkelte vigtige aspekter ved de sprogideologier der gør sig gældende i Danmarks Domstole: for det første den generelle forestilling om at sprog er vigtigt (og det heraf afledte spørgsmål om for hvem sprog er vigtigt), for det andet forestillinger om forholdet mellem juridisk sprog og hensynet til ”almindelige modtagere”. En fyldigere analyse ville uden tvivl kunne sætte fokus på flere aspekter af de sprogideologier der eksisterer i organisationen.

Men hvorfor er sådan en analyse overhovedet interessant? Fokus her i artiklen har været på at udrede centrale aspekter af sprogideologierne i Danmarks Domstole. Dette grundlæggende analysearbejde er langt fra afsluttet, og yderligere analyser vil helt sikkert kunne kaste lys over flere relevante sprogideologiske aspekter. Studiet af sprogideologier er imidlertid først og fremmest relevant fordi sprogideologier påvirker social praksis (jf. Jaworsky 2004, s. 3, her gengivet efter Lønsmann 2011, s. 226–227). Det egentlige potentiale i studiet af sprogideologier ligger således ikke i udredningen af hvori de består (selvom det selvfølgelig i sig selv kan være interessant og en forudsætning for det videre arbejde), men i deres potentiale som forklaringsfaktor i relation til social praksis. I forhold til mit eget studie af Danmarks Domstole var et af mine grundlæggende spørgsmål således hvorfor det sprogpolitiske projekt ikke havde fået større gennemslagskraft – et tema der både har akademisk og praktisk interesse. I studiet af dette spørgsmål er det yderst relevant at fokusere på hvordan medarbejderne i organisationer ræsonnerer omkring sprog, og hvilke konsekvenser disse ræsonnementer har for deres sociale praksis, fx for den måde de udformer deres tekster på. Således kan analysen af sprogideologier både give indblik i forhindringer for sprogpolitiske projekter i en organisation – og formentlig også i de forandringspotentialer der er at bygge videre på i den givne organisation.

Litteratur

- Kjærgaard, Anne, 2010: Sådan skriver vi – eller gør vi? – En undersøgelse af de tekstlige effekter af to sprogpolitiske projekter i Danmarks Domstole og Københavns Kommune og af årsagerne til projekternes gennemslagskraft. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet. København: Københavns Universitet.
- Kjærgaard, Anne, 2011a: Nyttet det? – Om de tekstlige effekter af sprogpolitiske projekter i offentlige institutioner. *NyS* 40, s. 90–116.

- Kjærgaard, Anne, 2011b: Det laaange seje træk, del 2. Mere om Sprogpolitik for Danmarks Domstole. *Nyt fra Sprognævnet* 2, s. 7–12.
- Kjærgaard, Anne, 2012: Fra lidenskab til ligegyldighed – En caseanalyse fra Danmarks Domstole af et sprogpolitisk projekts (manglende) gennemslagskraft. *Sakprosa*, Vol. 4, nr. 1. Tilgængelig på <https://www.journals.uio.no/index.php/sakprosa/article/view/210/354>.
- Lønsmann, Dorte, 2011: *English as a corporate language. Language choice and language ideologies in an international company in Denmark*. Ph.d.-afhandling, RUC. Tilgængelig på http://www.ruc.dk/fileadmin/assets/cuid/Instituttet/Det_sker/DLH_thesis.pdf.
- Sprogpolitik for Danmarks Domstole*, 2003: *Sprogpolitik for Danmarks Domstole*. København: Domstolsstyrelsen. Tilgængelig på <http://www.domstol.dk/om/publikationer/HtmlPublikationer/Politikker/Sprogpolitik/978-87-92357-17-4.pdf> (19.6 2012).

